

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології

Кафедра клінічної та реабілітаційної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КРИЗОВА ПСИХОЛОГІЯ

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма «Клінічна та реабілітаційна психологія»

Спеціальність 053 «Психологія»

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри клінічної та реабілітаційної психології
Протокол № 1 від 28 серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Кризова психологія
Викладач (і)	кандидат психологічних наук, доцент Іванцев Наталія Ігорівна
Контактний телефон викладача	066 060 25 72
E-mail викладача	nataliya.ivantsev@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/list
Консультації	Раз на тиждень відповідно до графіка консультацій

2. Анотація до навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Кризова психологія» спрямована на вивчення теоретичних основ, методів і підходів до аналізу та подолання кризових станів у людей різного віку та соціальних категорій, охоплюючи питання природи криз, їх класифікації, механізмів переживання та адаптації, а також методів кризової інтервенції та психологічної допомоги в кризових ситуаціях. Підготовка спеціалістів у сфері кризової психології має надзвичайно важливе значення, оскільки вони відіграють ключову роль у наданні психологічної підтримки та допомоги людям, які опинилися у складних життєвих умовах. Формування професійних компетенцій цих фахівців є вкрай необхідним для забезпечення психологічної стабільності та благополуччя як окремих осіб, так і суспільства загалом.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів наукового світогляду щодо основ кризової психології, засвоєння методів і підходів до надання психологічної підтримки особам, які опинилися в складних життєвих обставинах, а також сприяння їхньому професійному розвитку.

Основні завдання курсу включають:

1. Формування методологічної компетентності – опанування знань про феноменологію, динаміку та механізми виникнення кризових ситуацій.
2. Розвиток психологічної обізнаності – освоєння ключових термінів і категорій кризової психології, вміння застосовувати професійну лексику в практичній діяльності.
3. Вдосконалення професійної майстерності – оволодіння методами кризової інтервенції та психологічної допомоги, розуміння особливостей діяльності психолога в особливих (кризових) умовах, а також розвиток навичок діагностики й адекватного реагування на типові кризові ситуації в професійній практиці.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Студент повинен оволодіти наступними компетентностями:

Загальні компетентності: здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; здатність генерувати нові ідеї та приймати обґрунтовані рішення (креативність); уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів); здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Фахові компетентності: здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну, профілактично-просвітницьку) з використанням науково верифікованих методів та технік; налагоджувати та підтримувати контакти з фаховими спільнотами, ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах; оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію; дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Програмні результати навчання: робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій; розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість; оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації; вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності; здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12 год. / 4 год.
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18 год./ 6 год.
самостійна робота	60 год. / 80 год.

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
2	053 «Психологія»	1	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Лекційні теми	кількість год. д.ф.н. / з.ф.н.		
	лекції	семінар. заняття	сам. роб
Тема 1. Кризова психологія: предмет, завдання та еволюція наукового напрямку	2 год./ 1 год.	2 год. / 1 год.	10 год. / 10 год.
Тема 2. Психологічні аспекти кризових ситуацій та їх вплив на особистість	2 год./ 1 год.	2 год. / 1 год.	10 год. / 10 год.
Тема 3. Типологія життєвих криз і стратегій поведінки в кризових ситуаціях	2 год./ 1 год.	4 год. / 1 год.	10 год. / 15 год.
Тема 4. Психологічна допомога особам у стані гострої кризи	2 год./ 1 год.	2 год. / 1 год.	10 год. / 15 год.
Тема 5. Втрата як причина життєвої кризи. Психологічна допомога дітям, які пережили травматичну ситуацію	2 год./ -	4 год. / 1 год.	10 год. / 15 год.
Тема 6. Психологічні техніки подолання травматичних кризових станів	2 год./ -	4 год. / 1 год.	10 год. / 15 год.
ЗАГ.:	12 год. / 4 год.	18 год. / 6 год.	60 год. / 80 год.

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою, включаючи: оцінку роботи студента на семінарських заняттях, виконання завдань контрольної роботи (КР), поточного тестування, виконання завдання підсумкового контролю (залікова робота). Критерії оцінювання знань студентів: Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів навчання з навчальної дисципліни «Кризова психологія» є: своєчасне і у повному обсязі виконання всіх навчальних завдань, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни; глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих
---	---

літературних джерелах; вміння самостійно аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку та розвитку; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань.

Засоби оцінювання

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Робота на семінарському занятті.

Усна відповідь на семінарському занятті.

Відповідь передбачає чіткий, аргументований, розгорнутий виклад студентом одного з питань плану семінарського заняття, винесеного до обговорення.

При цьому недопустиме дослівне зачитування матеріалу та використання ксерокопій.

Студент повинен бути готовий відповісти на будь-які запитання семінарського заняття.

Шкала оцінювання:

«**відмінно**» - ставиться за наявність у студента вичерпних і правильних знань щодо головних проблем, які розглядаються на семінарському занятті.

«**добре**» ставиться за наявність у студента знань щодо більшості питань, які розглядаються на семінарському занятті. Знання характеризуються адекватністю, але є частково усвідомленими.

«**задовільно**» - ставиться за наявність у студента фрагментарних знань з теми семінару, які при цьому не завжди точно ним розуміються і недостатньо повно вербалізуються.

«**незадовільно**» ставиться за відсутність у студента знань щодо головних проблем з теми семінарського заняття, або ж за наявність часткових знань, які він нечітко розуміє неправильно трактує.

Підсумкова оцінка за роботу на семінарському занятті - 40 балів.

Тестування (поточне тестування як допоміжний результат + контрольна робота).

Підготовка до поточного контролю полягає у повторенні теоретичного матеріалу до лекційної теми (або ж семінарського заняття), відтворенні необхідних умінь та навичок і самоконтролю їх результативності.

Тестування здійснюється на основі складених викладачем тестових завдань до відповідної теми курсу. Для цього передбачені тестові завдання з вибором однієї правильної відповіді з чотирьох запропонованих.

Критерії оцінки тестового контролю:

«**відмінно**»- студент дав не менше 90% правильних відповідей;

«**добре**» - студент дав не менше 70% правильних відповідей;

«**задовільно**» - студент дав не менше 50% правильних відповідей;

«**незадовільно**» - студент дав менше 50% правильних відповідей.

	Підсумкова оцінка за тестування: поточне - 20 балів, контрольна робота - 10 балів. Підсумкова оцінка залікової роботи: (максимум 30 балів) - Теоретична частина – 10 балів - Практичне завдання – 10 балів - Аналіз кризової ситуації – 10 балів Оцінювання: - 27-30 балів – «відмінно» - 22-26 балів – «добре» - 17-21 бал – «задовільно» - Менше 15 балів – «незадовільно» <table border="1"> <tr> <th colspan="2">Накопичування балів під час вивчення дисципліни</th></tr> <tr> <th>Види навчальної роботи</th><th>Максимальна кількість балів</th></tr> <tr> <td>Лекція</td><td>-</td></tr> <tr> <td>Семінарсько-практичні заняття:</td><td></td></tr> <tr> <td>усні відповіді</td><td>40 б.</td></tr> <tr> <td>тестування</td><td>20 б.</td></tr> <tr> <td>Контрольна робота</td><td>10б.</td></tr> <tr> <td>Залікова робота</td><td>30 б.</td></tr> <tr> <td></td><td></td></tr> <tr> <td>Загальна кількість балів</td><td>100 б.</td></tr> </table>	Накопичування балів під час вивчення дисципліни		Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів	Лекція	-	Семінарсько-практичні заняття:		усні відповіді	40 б.	тестування	20 б.	Контрольна робота	10б.	Залікова робота	30 б.			Загальна кількість балів	100 б.
Накопичування балів під час вивчення дисципліни																					
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів																				
Лекція	-																				
Семінарсько-практичні заняття:																					
усні відповіді	40 б.																				
тестування	20 б.																				
Контрольна робота	10б.																				
Залікова робота	30 б.																				
Загальна кількість балів	100 б.																				
Вимоги до письмових робіт	Концептуально конкретне висвітлення питань, базоване на науково-теоретичних та практичних дослідженнях.																				
Семінарські заняття	Семінарське заняття 1. Тема: Кризова психологія: предмет, завдання та еволюція наукового напрямку (2 год.) План 1. Предмет, завдання та методи кризової психології. 2. Зміст діяльності кризової психології. 3. Основні поняття кризової психології. 4. Становлення та розвиток кризової психології. Основні поняття і терміни: кризова психологія, кризовий стан, криза, фрустрація, стрес, конфлікт, подія, тривога, суперечливість, почуття провини, депресивні почуття, деструктивні почуття, самотність, переживання (гедоністичне, цілісне, реалістичне, творче). Завдання: 1.Опрацювати запропоновану літературу та система тизувати зміст теми у вигляді конспекту. 2.Експрес-тести, запитання для самоконтролю, практичні завдання. Електронний ресурс до теми та завдання на платформі d-learn 2024																				

Семінарське заняття 2.

Тема: Психологічні аспекти кризових ситуацій та їх вплив на особистість (2 год.)

План

1. Поняття про кризову й критичну ситуацію.
2. Кризова подія.
3. Психічна травма.
4. Поняття про кризовий стан.
5. Психологічний зміст переживання.
6. Поняття про вражаючі фактори в кризовій ситуації, види факторів

Основні поняття і терміни: кризи, кризові ситуації, критична ситуація, кризова подія, психічна травма, кризовий стан, переживання.

Завдання:

- 1.Опрацювати запропоновану літературу та система тизувати зміст теми у вигляді конспекту.
 - 2.Експрес-тести, запитання для самоконтролю, практичні завдання.
- Електронний ресурс до теми та завдання на платформі d-learn 2024

Семінарське заняття 3,4.

Тема: Типологія життєвих криз і стратегій поведінки в кризових ситуаціях (4 год.)

План

1. Нормативна криза та можливості її опанування
 - 1.1 Поняття життєвої кризи та її види.
 - 1.2 Типи відношення до кризи.
 - 1.3 Техніки життєдіяльності у складних життєвих ситуаціях.
2. Вік як причина життєвої кризи
 - 2.1 Теорії щодо нормативних криз.
 - 2.2 Вікові кризи та періодизація вікового розвитку.
 - 2.3 Характеристика вікових криз дитинства.
 - 2.4 Характеристика вікових криз дорослішання та дорослості.

Основні поняття і терміни: криза, життєва криза, види криз, типи ставлення до кризової ситуації (ігноруюче, перебільшуюче, демонстративне, волонтаристське, продуктивне), техніки життя в умовах кризи, біографічний стрес, вік, вікові кризи, вікова періодизація.

Завдання:

- 1.Опрацювати запропоновану літературу та систематизувати зміст теми у вигляді конспекту.
 - 2.Експрес-тести, запитання для самоконтролю, практичні завдання.
- Електронний ресурс до теми та завдання на платформі d-learn 2024

Семінарське заняття 5.

Тема: Психологічна допомога особам у стані гострої кризи (2 год.)

План

- 1.Особливості надання психологічної допомоги людині у передсуїцидальному стані.
- 2.Психологічна допомога людині, яка знаходиться в стані алкогольного сп'яніння.
- 3.Надання психологічної допомоги людині, яка перебуває у наркотичному стані.
4. Психологічна допомога постраждалим в надзвичайній ситуації.

Основні поняття та терміни: суїцид, алкоголізм, алкогольна залежність, наркоманія, наркотична залежність, психічна залежність, фізіологічна

	залежність, надзвичайна ситуація, екстрена психологічна допомога. Завдання: 1.Опрацювати запропоновану літературу та система тизувати зміст теми у вигляді конспекту. 2.Експрес-тести, запитання для самоконтролю, практичні завдання. Електронний ресурс до теми та завдання на платформі d-learn 2024 Семінарське заняття 6,7. Тема: Втрата як причина життєвої кризи. Психологічна допомога дітям, які пережили травматичну ситуацію (4 год.) План 1. Втрата як причина життєвої кризи 2. Психологія людини, яка горює. 3. Допомога людині, яка переживає горе. 4. Як спілкуватися з тим, хто втратив близьку людину 5. Вікові особливості переживання горя. 6. Реакція дитини на втрату. 7. Вимоги до фахівців, що проводять екстрену психологічну допомогу дітям, які пережили трагедію. 8. Як дорослі можуть допомогти дитині тужити через утрату. Основні поняття та терміни: горе, почуття провини, сором, страхи, гнів, досада, заздрість, почуття втрати, поняття синдрому втрати, діти, психологічна допомога, травматична ситуація, горе, почуття втрати, емпатія. Завдання: 1.Опрацювати запропоновану літературу та система тизувати зміст теми у вигляді конспекту. 2.Експрес-тести, запитання для самоконтролю, практичні завдання. Електронний ресурс до теми та завдання на платформі d-learn 2024 Семінарське заняття 8,9. Тема: Психологічні техніки подолання травматичних кризових станів (4 год.) План 1. Екстрена психологічна допомога людям в гострому стресовому стані. 2. Психологічний дебрифінг як форма кризової інтервенції 3. Психоедукація та соціальна підтримка. 4. Методи стабілізації психічних станів та психологічної допомоги. 5. Психотехніки подолання травматичних кризових станів. Основні поняття та терміни: кризова інтервенція, екстренна психологічна допомога, психологічний дебрифінг, психоедукація, спеціалізована соціальна підтримка, страх, ступор, плач, істерика, панічна атака, нервові тремтіння, агресія, паніка, тривога, фасилітатор, ретравматизація, психологічне подолання. Завдання: 1.Опрацювати запропоновану літературу та система тизувати зміст теми у вигляді конспекту. 2.Експрес-тести, запитання для самоконтролю, практичні завдання. Електронний ресурс до теми та завдання на платформі d-learn 2024
Умови допуску до підсумкового	Умови допуску до підсумкового контролю (заліку) передбачають виконання студентом усіх запланованих освітньою програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному

контролю	оцінюванню. Пропущенні практичні заняття відпрацьовуються. Усі роботи повинні бути виконані й представлені студентом у встановлений час консультацій згідно розкладу.																												
Підсумковий контроль	Форма підсумкового контролю - залік. З вимогами до підсумкового контролю (заліку) студенти ознайомлюються на платформі дистанційного навчання (d-learn 2024) за покликанням на сторінку курсу «Кризова психологія». Форми оцінювання в університеті регламентуються згідно Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf Облік навчальної роботи студентів здійснюється згідно Положення про електронний журнал обліку навчальної роботи здобувачів освіти у Прикарпатському національному університет імені Василя Стефаника https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/01/elektronni-zyrnal.pdf Шкала оцінювання: національна та ECTS <table><tr><th rowspan="2">Сума балів за всі види навчальної діяльності</th><th rowspan="2">Оцінка ECTS</th><th colspan="2">Оцінка за національною шкалою</th></tr><tr><th>Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики</th><th>Для заліку</th></tr><tr><td>100-90</td><td>A</td><td>відмінно</td><td rowspan="5">зараховано</td></tr><tr><td>89-80</td><td>B</td><td>добре</td></tr><tr><td>79-70</td><td>C</td><td rowspan="3">задовільно</td></tr><tr><td>69-60</td><td>D</td></tr><tr><td>59-50</td><td>E</td></tr><tr><td>49-25</td><td>FX</td><td>незадовільно з можливістю повторного складання</td><td>не зараховано з можливістю повторного складання</td></tr><tr><td>24-0</td><td>F</td><td>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</td><td>не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</td></tr></table>	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою		Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку	100-90	A	відмінно	зараховано	89-80	B	добре	79-70	C	задовільно	69-60	D	59-50	E	49-25	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	24-0	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS			Оцінка за національною шкалою																									
		Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку																										
100-90	A	відмінно	зараховано																										
89-80	B	добре																											
79-70	C	задовільно																											
69-60	D																												
59-50	E																												
49-25	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання																										
24-0	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни																										

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність

Вступаючи на цей курс, студенти повинні дотримуватися норм поведінки, прописаних у Положенні про академічну доброчесність у Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника

Положення 1

➤ [Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ«Прикарпатський](#)

[національний університет імені Василя Стефаника»
https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/положення-про-запобігання-плагіату-у-ДВНЗ-Прикарпатський-національний-університет-імені-Василя-Стефаника.pdf?fbclid=IwAR2OZ7ieedYbWar3YLAu5arEPfHIWJvA8ahWmpLODcN6M2XRt7GPFip0uT8](https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/положення-про-запобігання-плагіату-у-ДВНЗ-Прикарпатський-національний-університет-імені-Василя-Стефаника.pdf?fbclid=IwAR2OZ7ieedYbWar3YLAu5arEPfHIWJvA8ahWmpLODcN6M2XRt7GPFip0uT8)

Положення 2

➤[Жодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/Кодекс.FR12.pdf.](https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/Кодекс.FR12.pdf)

Пропуски занять (відпрацювання)

Відвідування лекцій та практичних занять з курсу є обов'язковим, воно забезпечує краще розуміння матеріалу, дає можливість простежити зв'язок між теоретичною інформацією та її прикладним аспектом, сформувати систему знань та ґрунтовно підготуватись до заліку. Відтермінування здачі завдань самостійної роботи, практичних занять у випадках хвороби чи якоїсь іншої вагової для студента причини може бути дозволене за умови надання необхідної документації (довідки і т.д.). За умови відсутності студента (-ки) на заняттях або ж невчасного виконання завдань студенту пропонується у визначений викладачем день і час (відповідно до розкладу) відпрацювати пропущені аудиторні заняття. Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове. Студенти, які вивчають дисципліну «Кризова психологія» зобов'язані відпрацювати заняття, ліквідувати невиконаний обсяг завдань до курсу. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, виконують всі завдання згідно вимог.

Виконання завдань пізніше встановленого терміну

Роботи повинні бути виконані й представлені студентом у встановлений час консультацій або протягом тижня КСР, при цьому не пізніше ніж за 1 тиждень до завершення вивчення навчального курсу групою. Студенти, які не виконали заплановані завдання, тести, завдання самостійної та контрольної роботи вчасно, повинні їх виконати, однак оцінка при цьому буде знижена на один бал за виконане завдання. У випадку незадовільного виконання завдань, виявів недобропорядної поведінки, академічної недоброчесності (списування), викладач пропонує студентові (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи, а пред'явлені студентом завдання не зараховуються.

Невідповідна поведінка під час занять

Неприйнятним для студентів Університету є: порушення норм моралі, що включає негідну поведінку; запізнення або пропуски навчальних занять чи без поважної на то причини; вчинення дій, що перешкоджають здійсненню навчального процесу; порушення академічної доброчесності; недопустимо користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (крім випадків, передбачених навчальним планом та методичними рекомендаціями викладача).

Неформальна освіта

Можливість зарахування результатів неформальної освіти здійснюється згідно Положення https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osvita.pdf

Рекомендовані платформи Coursera, Prometheus, Udemy, EdEra

8. Рекомендована література

1. Варбан Є. О. Життєва криза: поняття, концепції та прояви. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України / За ред. С. Д. Максименка, Л. А. Онуфрієвої. Вип. 10. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2010. С. 120–133.
2. Булах І.С. Психологія життєвих криз особистості: навчальний посібник. Вінниця, ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 110 с.
3. Екстремальна та кризова психологія : [термінологічний словник] / [Александров Ю.В., Гонтаренко Л.О., Євсюков О.П. та ін.] ; за ред. О.В. Тімченка. Харків: ХНАДУ, НУЦЗУ, 2010. 291 с.
4. Жданова І.В. Психотехніки надання екстреної психологічної допомоги працівниками поліції. *Психологія у професійній діяльності поліції*: навч. посіб. / [О.О. Євдокімова, І. В. Жданова, Д.В.Швець та ін.]; за заг. ред. В. В. Сокурєнка ; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2018. С.342 -349.
5. Життєві кризи особистості: навчальний посібник. Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2010. 244 с.
6. Заушнікова М.Ю. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Кризове консультування». Ірпінь, 2021. 282 с.
7. Зливков В.Л., Лукомська С.О., Федан О.В. Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях. Київ, 2016. 219 с.
8. Іванцев Н.І., Іванцев Л.І. Фрустраційна толерантність як показник особистісної стійкості студентів у процесі подолання кризи адаптації до навчання. Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки. Вип. 6. Львів. 2020. С.79-85.
9. Іванцев Н. І. Дитяча психотравма та її наслідки. Збірник тез III Міжнародної науково-практичної конференції «Особистість у кризових умовах сучасності: психологічні виклики» (03 березня 2023 р., м. Івано-Франківськ) / За наук. ред. проф. Л. С. Пілецької, проф. І. М. Гояна, проф. Н.Є.Завацької, доц. О. М. Чуйко. м. Івано-Франківськ, 2023. С.144-149
10. Іванцев Н. І. (у співавторстві). Специфіка кризового психологічного стану. *Особистість в кризових умовах та екстремальних ситуаціях життя: колективна монографія*. Івано-Франківськ: НАІР, 2024.С. 48-56
11. Кризова психологія: Навчальний посібник. За заг. ред. проф. О.В. Тімченка. Харків: НУЦЗУ, 2010. 401 с.
12. Мороз Р. А. Психологія травмуючих ситуацій та надання психологічної допомоги : методичні рекомендації. Миколаїв: Іліон, 2016. 224 с.
13. Особистість як суб'єкт подолання кризових ситуацій: психологічна теорія і практика: монографія / за ред. С. Д. Максименка, С. Б. Кузікової, В. Л. Зливкова. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. 540 с.
14. Перша психологічна допомога в гострих стресових ситуаціях: навчально-практичний посібник / Авторський колектив Харківського національного університету внутрішніх справ, 2022 Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7e08ad95-1248-47df-a595-01cc24c7afaf/content>
15. Плетка О. Психосоціальна підтримка підлітків, що пережили страхіття війни. Методичний посібник. Київ: Центр реадaptaції та реабілітації «ЯРМІЗ», 2022. 54 с.

- 16.. Плетка О. Як налагодити комунікацію з дитиною, що постраждала внаслідок війни. Київ: Центр реадaptaції та реабілітації «ЯРМІЗ», 2022. 27 с.
17. Профілактика посттравматичних стресових розладів: психологічні аспекти. Методичний посібник / Упор. : Д. Романовська, О. Ілашук. Чернівці : Технодрук, 2014. 133 с.
18. Психосоціальна допомога в роботі з кризовою особистістю: навчальний посібник / наук. ред. та керівник проблем. Групи Л. М. Вольнова. Київ , 2012. 275 с.
19. Психологія екстремальності та психопрофілактика психічної травми й суїцидальних намірів : навч.-метод. посіб. / Л. І. Магдисюк, Р. П. Федоренко, А. П. Мельник, О. М. Хлівна, Т. І. Дучимінська. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 236 с.
20. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос, Л. І. Литвиненко... Царенко Л. Г.; за ред. З. Г. Кісарчук. Київ: ТОВ "Видавництво «Логос», 2015. – 207 с.
21. Психологія травмуючих ситуацій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. Л. Туриніна. Київ: ДП "Вид. дім "Персонал", 2017. 160 с.
22. Психологія екстремальних та кризових ситуацій : навч.-метод. посібник / О. Г. Романовський [та ін.] ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". Харків : Іванченко І. С., 2022. 356 с.
23. Психологія травмуючих ситуацій: лекційний курс та інструктивно-методичні матеріали: навчально-методичний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня спеціальності 053 «Психологія» / укладачі: О.А. Резнікова.– Слов'янськ: ДВНЗ ДДПУ, 2016. 135 с.
24. Психосоціальна допомога в роботі з кризовою особистістю : [навчальний посібник] / наук. ред. та керівник проблем. групи Л. М. Вольнова. Київ: В-во НПУ імені М. П. Драгоманова , 2012. 275 с.
25. Титаренко Т.М. Кризове психологічне консультування. Київ: Главник, 2004. 96 с.
26. Шевченко О.Т. Психологія кризових станів: Навч. посіб. Київ, 2005. 120 с.

Викладач

Іванцев Н. І.